

Pojedini brojevi:	Mjesečna pretplata:
U Beogradu i u krajevima zapadnim od c. i kr. četa po cijeni od 8 helera	U Beogradu i u krajevima zapadnim od c. i kr. četa za jednu godinu K 2-00
U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji po cijeni od 10 helera	U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji K 2-50
Izvan ovog područja po cijeni od 12 helera	U ostalim krajevima Austro-ugarske monarhije K 3-00
	U inostranstvu K 4-50

Uredništvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 83.
Uprava i primanje pretplate Topličin venac broj 21. Telefon broj 25.
Primanje oglasa Kneza Mihajla ul. broj 38.

Ratni Izvještaji.

Izvještaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 13. marta.

Istočno bojište:

U prostoru južno i istočno od Brezanya bilo je više poduzeća u prednjim položajima, koja su nam donijela uspjeh.

Sjeverno su od željeznice, koja vodi od Zloczowa u Tarnopol, privede naše napadne čete iz ruskih rovova tri časnika, 320 vojnika i 13 mašinskih pušaka.

U Volintiji nastupila je jača borbeno djelatnost.

Talijansko bojište:

Topnička je borba i borba minama na visoravni Krasa i u dolini Vipave trajala cijeli dan i noć.

Na Cimi di Castabella odbijen je jedan slabiji talijanski napad.

Jugo-istočno bojište:

U zemljouzu između olivskog i prespanskog jezera suzbila su austro-ugarska, njemačka i bugarska odjelenja jedan francuski prepad.

Zamjenik glavnog generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Događaji na moru:

Pred zoru 13. o. m. napala je jedna od naših pomorskih letaćkih eskadra vojnička postrojenja Avlone i sa vidljivim uspjehom izbacila na njih bombe u ukupnoj težini od 200 kilograma. Opaženi su prostorni požari. Sve su se letilice povratile neoštećene.

Zapovjedništvo mornarice.

Neprijateljska pohvala.

Sile sporazuma i mnogi njihovi različni prijatelji doista njesu previše razmazili središnje vlasti. Biće skoro tri godine, od kada naši neprijatelji, vođeni velikom mržnjom, izvršavaju sve ono što se kod nas događa. Već je prvi dan rata iskoristio kod neprijatelja središnjih vlasti svaku sposobnost za objektivno razmatranje, i sveo cijelo mišljenje i osjećanje u ludilo, koje oni smatraju patriotizmom, tako da se i onim muževima, kojima se prije morao da prizna pravedan sud i jasan pogled, počela da poriče svaka sposobnost. Tako su nastale najraznovrsnije bajke o grozotama „barbara“, na koje se ne vrijedi ni obzirirati. Svaka se službena ili privatna vijest štampe, koja je go-

Njemačke podmornice ponovno potopile 35.000 tona. — Bombardovanje vojničkih postrojenja Avlone.

vorila o poštenim i vrsnim djelima pojedina u državama središnjih vlasti, obasipala grdnjama i sprdnjom, jednom riječju u logoru su sporazumnih sila povlačili po najgudnijem blatu imena naših najboljih, najsavjesnijih prvaka i vođa. Središnje su vlasti svagdje pobijedile na bojištima, a sporazumne su sile nastojale, da „pobijedju“ pomoću laži i podlog izvrtačenja istine.

U sred takovog raspoloženja, na koje smo već bili privikli kao na nešto, čemu se ne može izbjeći, probila je iznenada jedna sunčana zraka. Organ talijanskih nacionalista konstantuje od jednom, da je barun Conrad Hötendorffski čovjek, koji bi morao Cadorni služiti kao uzor. Bivši je šef glavnog stožera austro-ugarske vojske stvorio u pograničnoj obrani monarhije jedno veličanstveno djelo; maška je ofenziva protiv Italije bila sjajno organizovana, a napad koji se kroz sedmice pripremao, izveden prema osnovi i snažnom žestinom. Tako piše spomenuti talijanski list, koji u isto vrijeme izvodi, da se ovakovom vrsnom vojskovođi mora staviti na suprot jedan nepregledni ljudski materijal, ili drugim riječima: ženijalnost se maršala Conrada može izjednačiti samo još nevidjenom broičanom nadmoći.

Ove su riječi talijanskog lista jedno priznanje. One sadrže jednu hvalu, koja dvostrukom snagom pada na tezuju, kada se izriče od najomraženijega neprijatelja monarhije u času, u kojem je cijela duševna snaga Conrada Hötendorffskog postala slobodnom za jednu novu zadaću. I ako se mora imati na umu, da Italija ne preza ni pred jednim sredstvom, kako bi pomoću obranbene snagu svoje zemlje, to ipak neograničeno ostaje u svojoj snazi činenica gore spomenute pohvale. Sve da organ talijanskih nacionalista sa širokom kičicom hoće da izmalja strahovite slike i da se u tu svrhu posluži barunom Conradom; sve da se ličnost ženijalnog vojskovođe s one strane tirolskih klisura spominje jedino u svrhu, kako bi se vlastitim zemljacima ulio strah u kosti, to je ipak i u ovoj

metodi izrečeno jedno priznanje za sposobnost i zasluge bivšega šefa c. i k. glavnoga stožera, koje ne treba naročitog komentara. Sapiro se dieca da du zastrašivati jednim fantomom. Jedan cijeli narod treba jačih argumenata, koji mogu da osvjedoče.

Zato je pohvala, koja je izrečena sa jedne uvažane talijanske strane, našem Conradu činjenica, koja će izazvati veselo zadovoljstvo u cijeloj monarhiji. Od kada se vode ratovi, vrijedilo je uvijek priznanje, izrečeno iz ustiju neprijatelja, kao nešto najviše-ga što može pasti u dio jednom vojniku. Takvo je hvaljenje jedna pozitivna vrijednost čije je značenje to veće, što je više zemlja, iz koje to hvaljenje dolazi, zaražena neugasivom mržnjom. Možda je ovaj specijalni slučaj jedan tihi simpton zato, da se kod naših neprijatelja počinje probijati razumijevanje za stvarne veličine vremena, a možda je to samo pojedinačna pojava, kojom Italija u svom strahopoćianju Conradu Hötendorffskom odaje počast. Bilo kako bilo: Mi se radujemo toj pohvali iz neprijateljskih ustiju zbog onog rijetkog čovjeka, koji je svu svoju snagu, sve svoje osjećanje, srce i dušu, uložio za srećnu budućnost Austro-Ugarske monarhije.

Neograničeni podmornički rat.

Rad podmornica u Sredozemnom moru.

Kb. Berlin, 13. marta.

Wolfiov ured javlja: U Sredozemnom moru su naše podmornice potopile šest parnih brodova i osam jedrenjaka od ukupno 35.600 tona, među njima 17. februara francuski transportni parni brod „Athos“ 12.000 tona, kog su pratili razorači, na kome je bio jedan bataljun Senegalaca i oko hiljadu kitajskih municijonih radnika. 27. februara jedan naoružani praćeni transportni brod od 5000 tona, 3. marta jedan naoružani parni brod od 5000 tona, 6. marta talijanski parni brod „Porto di Smyrna“, 7. marta jedan naoružani praćeni transportni brod od približno 8000 tona.

Glavar admiraltetskog stožera mornarice.

Njemačke podmornice u Indijskom oceanu.

Japanski brodari povisuju brodarinu.

Kb. Stockholm, 13. marta.

„Ruski Vjedomosti“ javljaju iz Vladivostoka: Povodom vijesti, da su se u Indijskom oceanu pojavile neprijateljske podmornice, japanski su brodari povisili brodarinu.

Postradali holandski brodovi.

Kb. Haag, 13. marta.

Holandski parni brod „Arres“ torpedovan je od jedne njemačke podmornice na ušću rijeke Tafo, 70 milja daleko od Bareire. Po dobivenom izvještaju posada je spašena. Holandski parni brod „Ystroom“, o kome je u svoje vrijeme javljeno da je torpedovan, stigao je juče dobro očuvan u Dixmuyden.

Potopljeni brodovi.

Kb. Christianija, 13. marta.

Potopljen je parni brod „Larfo-stet“ u Sjevernom moru izvan opasne zone. Parni brod „Asdöen“ sa 3940 tona, putujući iz Christianije, također je potopljen u Sjevernom moru izvan opasne zone. Jedrenjak „Sparta“ sa 2285 tona potopljen je izvan Sjevernog mora. Potopljena je i jedrilica „Fila“ sa 750 tona.

Izgledi neograničenog podmorničkog rata.

„Deutsche Kriegsnachrichten“ pišu: Prije od prilike dvije godine izjavio je Rudyard Kipling, da se čovječanstvo sastoji iz čovječjih bića i od — Nijemaca. To nas ne treba da uzrujava. Već od dvije i po godine ovamo prikazuju se Nijemci pred cijelim svijetom kao ludjaci, pa je svaka njemačka mjera bila uvijek prikazivana kao „posljednji očajni čin jednog ludjaka“. No poslije svakog ovakog posljednjeg očajnog čina uvijek je dolazio jedan daljni „zadnji očajni čin“, a iskustvo pokazuje, da ovo ludilo nije bilo nikada više razboritije nego u času, kada su mu psihologi londonskog Fleet Streeta poricali razum.

Neograničeni podmornički rat jedna je zrelo i u svim detaljima brizno pripremljena mjera. Hindenburg sigurno nije čovjek, koji govori u vjertar, pa kada on veli, da možemo sve posljedice objavljene zabranjene zone preuzeti na sebe, to će svakako to i odgovarati stvarnosti. Čini se, da se Englezi više ne osjećaju naprijatnije u svojoj kući. Prirodno je, da vodeći krugovi nastoje umiriti duhove. Najbolje su bile uposlene oko toga, da najdu-

jedno obranbeno sredstvo protiv velike opasnosti, koja prijete Velikoj Britaniji, naročito što se tiče snabdjevanja sa živežnim namirnicama. Da li se našlo to sredstvo, o tom se ne zna ništa. Jedino, šta Englezima ostaje protiv velikog broja potopljenih brodova, jeste samo — nada. Oštri izrazi kao „poludjelj prisuzam“, „morska kuga“, „gusarstvo“ mogu doduše zadovoljiti taštni pojedinih novinarskih „veličina“, no ne mogu da podignu ni jedan potopljeni brod, ne mogu da done-su nikakvih novih zalih živežnih namirnica. A ta je zalih u Engleskoj postala tako malenom, da Englezi nikako ne mogu da ravnodušno gledaju u najbližu budućnost. Mi se ne čemo upuštati u procjenjivanja, na da se ona upiru u podatke „Economista“ ili drugih poljoprivrednih engleskih stručnih listova, pošto se štednjom mogu postojće zalih na neko vrijeme produžiti, a naše nas vlastito iskustvo uči, koliko se daje postići jednom sistematskom podjelom živežnih namirnica.

Šta sigurno znamo, jeste činjenica, da se u mirno vrijeme u Englesku moralo uvoziti pet šestina svih živežnih potreba, pa da je za vrijeme rata prije umanjena nego li povećana zaslana površina Engleske, premda je stajalo na raspoloženju stotine hiljada hektara najboljega žitnoga zemljišta, koje je služilo samo za pašu stoke. Za Englesku je prosto nemoguće da ponudi vlastitu produkciju životnih namirnica, pošto u zemlji nema potrebne radne snage. Sve to više napreduća industrializacija odzela je poljoprivredi mnogo ljudi, a postojeći engleski sistem, koji radućima onemogućuje, da im se položaj popravi; primorao je mlade ljude, da se isele u Sjedinjene Američke Države i tako izgube svaki osjećaj za staru domovinu. U srazmjeru je prema Njemačkoj englesko iseljivanje upravo neizmerno veliko.

Položaj je takav, da je Engleska, što se tiče prehrane svojega stanovništva najvećim dijelom upućena na prekomorski dovoz, a ako se taj dovoz onemogući, onda za Englesku nastaje takova opasnost, da se veća ne da zamisliti. Oduzimanje najbolje narodne krvi zbog iseljivanja već je počelo izvršivati svoj učinak na sveopšte zdravlje. Tako je na primjer broj duševno bolesnih znatno poskočio. Do sada nije Engleska trpjela nikakve nestašice životnih namirnica. Kod visokih transportnih cijena našlo se još uvijek dovoljno neutralnih brodova, koji su se usudjivali da Englesku opskrbljuju sa žitom i mesom. Sada međutim ne stoji više u nikakvom sraz-

Podlistak.

Stjepko Iljić:

Zagreb i njegova okolica.

2. Savremeni prikaz.

Današnji Zagreb prostire se na podnožju pitomog i šumovitog Šljemena, koji je jedan ogranak južnih Alpi. Plodnom njegovom ravnicom sa južne strane protiče Sava, sa sjevera stere se čak do Šestina i Remeta, sa istoka pak sve do Sesvetske općine i po svom krasnom prirodnom položaju i uredjenju, spada među prve gradove Austro-ugarske monarhije. Putnik izlazeći iz krasnog i veličanstvenog državnog kolodvora, (željezničke stanice), čisto se zapanji od čuda i iznenadjenja, kad prvi put stane nogom na zagrebačko tlo i kad mu pred začaranim vidom puče najednom jedan od najveličanstvenijih prizora, koje može ugledati čovječije oko. Pred njim dakle osvijetljuje najednom ubavi trg Franje Josipa sa prekrasnim njegovim parkom iskićenim umjetničkom rukom, optočenim zelenilom i zakićenim svakovrsnim cvijećem, na kraju kojega diže se ponosno Umjetnički paviljon, taj klasični čuvar radova naših umjetnika na kistu i dljetu. Do paviljona diže se spomenik našega velikoga pjesnika Petra Preradovića od čuvenog kipara Rendića; uzduž trga Franje Josipa, uz krasnu aleju, koja se proteže u nedogled, dižu se Starčevića dom, palača zaslužnog sveto-

jerolimskog književnog društva i mnoge lijepe palače izgrađene svakovrsnim stilovima, tako da izgledaju kao golemi uzorci za proučavanje umjetničke arhitektonske harmonije. Zapadno od trga prostire se sada, poput nekog boulevarda, prekrasna Mihanovićeve ulica, to omiljeno zimnje šetalište u sunčanom prisoju svih Zagrebčana.

Na kraju trga Franje Josipa, prostire se Akademski trg, na kojemu se diže ozbiljna palača Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. U prizemlju te palače nalazi se arheološki muzej, gdje uz razne vrlo dobro sačuvane starine grčke, rimske i egipatske umjetnosti, uz razno starinsko oružje, novce, kipeve i t. d., nalaze i slike, koje predstavljaju banove i velnože hrvatske. Osim svega toga ima tu bogata zbirka raznih ratnih trojeja iz minulih ratnih godina, koji nam posvjedočuju hrvatsko junaštvo u svim vremenima i vjekovima. U istoj palači nalazi se i Strossmayerova galerija slika, koja može služiti za ponos i ures gradu i koja posvjedočuje fini umjetnički ukus Hrvata. U toj čuvenoj galeriji uz nekoliko dragocjenih slika starih klasičnih majstora iz doba talijanske renesanse (Tiziano, Raffaello, Paslo Veronese i t. d.) nalazi se bogata zbirka domaćih umjetnika. Tu nalazimo izvrsnih radova Mašića, Bukovca, Medovića, Rendića, Crnčića, Vidovića, Frangeša, Čikoša, Meštovića i dr. tu je dakle usredotočeno gotovo sve, ono što je hrvatska umjetnička ruka

izradila od doba svoga preporeda, pa do dana današnjega. Palača Jugoslavenske akademije je čuvarica tradicije hrvatskoga naroda, shranite njegove historije i njegove umjetnosti, ona je u neku ruku hram, koji čuva spomen prošlosti i ulijeva u svako hrvatsko srce nadu u bolju njegovu budućnost.

Na istočnoj strani Akademije, diže se palača „Matica Hrvatske“, tog najzaslužnijeg književnog društva, koje je od svoga opstanka, pa do dana današnjega objelodanila silno obilje raznovrsnih knjiga svake ruke, koje šire kulturu i civilizaciju po hrvatskom narodu.

Na domaku akademskog, prostire se ubavi i veličanstveni Zrinski trg, to u neku ruku središte elegantnog zagrebačkog svijeta. Ljeti, u hladu divne aleje, sgrne se tu mnoštvo naroda, da skine s glave teške brige života i da se malo rasonodi u ugodnom i lakomishljenom čavrgljanju uz svirku vojne glazbe, da napase oči na elegantnim i ukusnim toiletama aristokratskih dama, da se u riječ dakle naužije svega onoga što mu elegantni Zagreb može pružiti.

Pred palačom Akademije na južnoj strani rese Zrinski trg nekoliko mramornih poprsja glasovitih umjetnika i junaka: Tu je poprsje kneza Krsta Frankopana koji je poginuo braneci Varaždinsku tvrđavu 1527. god., onda Nikole Jurišića, heroičkog branitelja Kiseka (1515), Andrije Medulića (Lo Schiavona) glasovitog umjetnika, Julija Klovija (Clovius), čuvenog sitnoslikara, koji je uz Benve-

nuta Cellima, jedan od najvećih umjetnika te vrsti na cijelom svijetu. Ti radovi su djelo vrloog našeg vajara Ivana Rendića.

Na istočnoj strani tog trga, isidče se sudbena palača i ona hrvatske hipotekarne banke, na zapadnoj pak glasovita palača baruna Ljudevita Vranyczanaya u stilu renesanse. Ta palača, koja je valjda jedinstvene te vrste u cijelom Zagrebu, te odaje duboko umjetničko shvaćanje arhitekta koji ju je sazdao, doživila je nažalost u ovim teškim ratnim vremenima svoju krizu. Bila je namene prodama, nedavno obogaćenom liferanuu Hafneru, koji ju je preuđenio za hotel i naravno po svom plutokratskom ukusu pokvario unutarnju razdobiu a oličenjem ozbiljnost i strogost starinskog pročelja.

Ove je godine Zrinski trg proslavio pedesetogodišnjicu svojega opstanka.

Idući ravno ulicom Marije Valerije, lijepim i elegantnim sokakom na kojemu se diže strogi hram gradske izraelitske (jevrejske) općine, stupaš na prostorni Jelačića trg, koji je neka vrsta prometnog i trgovačkog centra u grada. Jurim kad stupaš na Jelačića trg upadne ti odma u oko silna vreva raznočikog svijeta, sve se to zgrne, da namiri dnevne potrebe prehrane, da nakupuje zelenja, voća, sira, maslaca i inih životnih namirnica, što je sve prostrto, ko na obilnoj golemoj trpezi, na velikom trgu. Tu se zgrnu seljanke sa bližnje okolice u svojem šarenom i čistom narodnom odjelu i prodavaju svoje poliske produkte,

tu se razvija život i na svoje vlastite oči gledaš urodjenu borbu za egzistenciju, koja se na osobiti način razvija u ovim krubičnim vremenima. Nad svom tom masom, nad svom tom vrevom i mješavinom, visoko se diže spomenik Jelačića bana podignut još 1866. godine. Slavni ban u herojskoj pozi i u potpunog banskoj uniformi, sjedi na svom bijesnom jgogatu i junackim kretom ruke sabljom pokazuje na sjever. Spomenik je saliven od tuča, strog je i impozantan i ulijeva počitanje i poštovanje svakomu koji ga promatra.

Oko Jelačićeva trga niža se krasne palače novijega štila. Tu se križaju razne ulice i sokaci. Spram sjevera put te vodi spram Kaptola, Dugom ulicom ideš u gornji grad, idući spram isoka ulaziš u Jurišićevu ulicu, gdje se uzdiže zgrada glavne pošte, skreneš li spram juga dolaziš u Gajevu ulicu, no ako te put nanese spram zapada eto te u Licu, tu najvažniju ulicu Zagreba, može se reći žilu kucavicu cijeloga grada.

Licom, koja se proteže gotovo na dva kilometra u dužini, prolaze dvoje tračnice električnog tramvaya, koji se inače pruža po svim važnijim dijelovima grada. S obje strane lice nanizane su krasne palače i krasni hoteli, tu je hotel „Caru austrijskomu“, „Grand hotel“, „Lovački rog“, „Hotel Royal“, elegantna kafana „Corso“, gdje se sakuplja zagrebačka elita, tu kafane „Bauer“ (Croatia), „Medulić“ i u d. tu je i spomenik slavnom narodnom pjevaču fra Andriji Kačiću, podignut od patrijotskog zagrebačkog op-

Njenu mogućnost dobijta sa onom sposobnošću, koja prijete vlasnicima brodova, ako svoje brodove oduključe u engleska pristaništa. Engleska sama treba svoju vlastitu brodarsku zapremu više od polovice za vojsku i ratnu mornaricu, tako da joj za ostale svrhe nedostaje dovoljno brodarske zapreme, koja je kraj toga sve više izložena potapanju. Ako Engleska nije naslagala dovoljno zalih, a te zalihe za 45.000.000 ljudi moraju biti dosta značajne — onda nije daleko vrijeme, kada će Engleskoj poslovima ponestati potrebnih živežnih namirnica.

U prkos svih pokušaja umirivanja ne zatajuju više ni u samoj Engleskoj ozbiljnost položaja, kao ni to, da je Engleska konačno počela i na svom vlastitom tijelu osjećati, šta zapravo znači voditi rat. Njemačka je čvrsto odlučila, da neograničeni podmornički rat sprovede do kraja. Šta to znači, ne može se bolje reći nego li vlastitim riječima „Morning Post“:

„Ako Njemačkoj uspije da Englesku odujoo od mora, te ako glasove neutralaca ostavi nevažnima, onda će Njemačka ovaj rat dobiti“.

Amerika i središnje vlasti.

Držanje Španije u pitanju oružanja trgovačkih brodova.
(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“).
Frankfurt, 13. marta.

„Frankfurter Zeitung“ javlja iz Madrida: Predsjednik ministarstva grof Romanones izjavio je pred zastupnicima štampe u pitanju oružanih trgovačkih brodova, koji budu uploveli u Španska pristaništa, ovo:

— Naše će držanje biti ono isto, kojega se pridržavao kabinet Dato. U ostalom ima već praeccedenata, jer su od početka rata već po gdje koji put svačiji pružani trgovački brodovi sa uzgrednom robom u naša pristaništa, ne izazvavši time nikakav protest.

Grof Romanones kategorički pobija vijest, da poslanik Gerard novi Wilsonu svojeručno pismo Španskog kralja.

Protiv akcije pacifista.

Kb. Paris, 13. marta.

„Matin“ javlja iz New-Yorka: Američki poštanski uredi zapljenjuju i uništavaju pacifističke brošure, koje se ratiraju u velikom broju.

Promjena poslovnog reda senata.

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“).
Frankfurt, 13. marta.

„Frankfurter Zeitung“ javlja iz New-Yorka: Modifikacija senata zbog poslovnog reda predvidja, da je svaki senator morao imati mogućnost da govori jedan sat, prije no što se debata s većinom od dvije trećine može zaključiti.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“).

Zeneva, 13. marta.

Iz washingtonskih brzojava proviruje, da se neprimjerno terorističkom metodom uspjelo privoljeti oba senatora Stonea i Cominsa za modifikaciju senatskog poslovnog reda, koju je Wilson tražio.

Dvanaest američkih dreadnoughta u gradnji.

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“).
Zeneva, 13. marta.

Pariški „Journal“ javlja, da će devet novih američkih dreadnoughta biti gotovi krajem juna, a dreadnoughti „Mexico“, „Missippi“ i „Idaho“ najdalje krajem ove godine.

Novna transbalkanska željeznica.

Jedan pogled na zemljopisnu kartu kazuje, da balkanska planina, koja se pruža istočno-zapadnim pravcem, dijeli Bugarsku na dva dijela, naime na istočnu Bugarsku, koja leži između Dunava i Balkana, i južnu Bugarsku oblast između Balkana i Rodop-plani- ne. Željezničke linije u ova dva dijela Bugarske, odvojena balkanskom planinom, predstavljaju dvije se sebi sa svim nezavisne željezničke mreže, koje su godine 1897. međusobno spojene prvom transbalkanskom željeznicom i to prugom Sofija—Mezdra, koja ide pravcem Iskre, jedinog riječnog toka, koji presijeca Balkan, kao što na pr. Aluta predstavlja jedini vodeni tok, koji prosijeca Transilvanske Alpe. Ova prva, nazvana i zapadna transbalkanska željeznička linija vrlo je za transport pogodna, jer njen pad ne prelazi više 12 od hiljade, ali ne dozvoljava veću brzinu, jer je skoro na svima težim mjestima za zavijutke primijenjen minimalni promjer od 275 metara.

Druga tako zvana srednja transbalkanska pruga između Trnova i St. Zagore predata je saobraćaju godine 1913. odmah poslije završenog balkanskog rata. Transportna sposobnost ove pruge vrlo je neznatna, jer njena najviša tačka pri prelazu Trevnabalkana dostiže znatnu morskou visinu 882 metara; njen je najveći pad 25 od hiljade, a pri tome su željezničke stanice jedna od druge suviše udaljene. Taj veliki nedostatak ove pruge naročito se jako osjetio u ovom svjetskom ratu, zbog čega je bugarsko rrvhovo vojno zapovjedništvo zahtijevalo gradnju jedne istočne transbalkanske pruge između Sumena i Karnobata. Traširanje i nacrti, kako piše mjernik L. Velčev u „Deutsche Balkanzeitung“—u, listu koji je od skora počeo da izlazi u Sofiji, napreduje vrlo dobro i biće prije kraja ove godine okončani, poslije čega će se odmah pristupiti i gradjenju pruge. Dužina pruge iznosi oko 110 km i biće za transport veoma sposobna, jer će njen najveći pad na oba kraja iznositi 10 od hiljade, a samo će u njenoj sredini dostizati 15 od hiljade; njena najviša tačka je 330 metara nad morem. Pri tome je rastojanje između željezničkih stanica srazmjerno neznatno. Najveće su gradnje mostovi preko Lude Kamdžije i Goljeme Kamdžije (jedan je oko 200 a drugi oko 80 metara dug) i glavni tunel oko 1700 metara dužine. Ako rad bude dobro organizovan, ima nade, da će pruga poslije dvije i po godine biti gotova.

Engleska i kolonije.

Predlog za rješenje irskog pitanja.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“).
Haag, 13. marta.

Iz Londona se javlja: „Manchester Guardian“ predlaže, da se irsko pitanje riješi, tako, da bi se dozvolilo da pojedine grofovije glasaju o homerulu. Na taj bi se način to pitanje moglo riješiti u demokratskom duhu, protivu čega ne bi mogla imati ništa ni stranka nacionalista ni stranka Ulstera.

Engleska strahovanja zbog držanja Portugalske.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“).
Haag, 13. marta.

Iz Londona se javlja: „Daily Chronicle“ se bavi teškim stanjem u Portugalskoj, najstarijem savezniku Engleske, jer se teško osjeća engleska zabrana uvo-

za, što su je iznudili pivarski preduzetnici. Ako se Portugalskoj ne učine nikakve povlastice, neminovno će izbiti nezadovoljstvo protivu Engleske u stanovništvu Portugalske i Španije. To bi bilo od velike važnosti, jer je tamo njemačka propaganda vrlo jaka, a Englezi su je nedavno teško mukom mogli savladati. Javno mnijenje u Portugalskoj je sa svim otvoreno protivu Engleske.

Neprilike engleske vlade.

Pitanje carine na pamuk.

Kb. Rotterdam, 13. marta.

Kako „Nieuwe Courant“ javlja u srijedu će u engleskom tlojem domu prilikom savjetovanja o indijskom zajmu doći do govora o uvođenju povećane uvozne carine na pamuk. Liberalna opozicija nije još utvrdila, kakvo će držanje zauzeti u ovom pitanju, ali njeno držanje postaje za vladu sve sumnjivije. Ako glasanje ispadne protivu vlade, stvorice se sa svim novo parlamentarno stanje.

— Prena „Manchester Gaurdijan“—u su izjavili bivši liberalni ministri izrično svoje živo žaljenje, što je vlada za vrijeme rata stavila na dnevni red tako sporu tačku privredne politike. List misli, da je opstanak vlade zagrožen samo u tom slučaju, ako bi ona bila riješena, da sa carinom na pamuk ostane ili padne. A zar može, piša isti list, vlada svoju sudbinu vezati za jednu stvar, koja ne stoji ni u kakvoj vezi sa ratom.

Protivnici vojne službe u Engleskoj.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“).
Rotterdam, 13. marta.

„Rotterdamsche Courant“ javlja iz Engleske, da je broj uspjenih protivnika vojne službe porastao već preko 4000.

Helferich o opskrbi Engleske.

Kb. Budimpešta, 13. marta.

„Az Est“ donosi razgovor sa državnim tajnikom Helferichom. Ovaj je ponovio, da su očekivanja admiralteta odnosno podmorskog rata nadmašena. On je zatim naveo posljednji govor Lloyda George—a, čiju je sadržinu Reuterov ured poslao u inostranstvo vrlo prečišćeno. Iz njega se vidi teška zabrinutost, u koju je Engleska dopala. Lloyd George očekuje jedini spas od poljoprivrede. Helferich drži za nemoguće, da će engleska poljoprivreda biti sada u stanju da učini tako ogromne napore, koji bi se već u ljeto osjetili. Ali ako bi se to i dogodilo, Engleska bi dotle ipak bila upućena na inostrani uvoz. Na završetku je Helferich upozorio na to, da Lloyd George nije u opšte znao da navede ni jedno sredstvo, koje bi protivu te velike opasnosti, kako in je on nazvao, moglo koliko—toliko pomoći.

Borbe na zapadu.

Pred pokretnim bojovima na zapadu.

Kb. Paris, 13. marta.

Zapadni front izgleda da će izaći iz svoje dosadašnje ukočenosti. Mnogo se znači o djelatnosti i nagovijestavaju događaje, koji se očekuju s velikim pouzdanjem.

Topnički dvoboj na frontu Somme.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“).
Karlsruhe, 13. marta.

Iz Parisa se javlja, da se tamo i u najudaljenijim dijelovima grada može u tihoj noći čuti bombardovanje na frontu Somme, iz čega se može saznati važnost borbi na Ancri, a naročito moćnosti povećanost teških topova po tom, što jake detonacije slijede jedna za drugom.

Rusija.

Neprilike ruske tekstilne industrije.

90.000 besposlenih radnika.

Kb. Berlin, 13. marta.

Stockholmski dopisnik „Vossische Zeitung“ saopštava dva brzojava, koja su uputili savez moskovskih tekstilnih tvorničara i moskovski burzanski odbor ministarskom savjetu. Prvi brzojav upozoruje na to, da je proizvodnja tekstilne industrije u moskovskom okrugu opala sa 70%, jer ta industrija većinom radi za vojnu intendaturu. Posljedica je od toga, da će se pokazati odvajanje vojnika oskudno, ako bi moskovske tekstilne tvornice baš i svu svoju proizvodnju izdavale samo vojsci na bojniom polju, a da ni jedan konac ne ostave za unutarnje trgovce. Brzojav moskovskog burzanskog odbora opominje ministra da stane na put stralfovitog narodnog nesreći, koja se već pomalja, pa se možda više neće moći ni izbjeći. Dopisnik navodi, da je krajem februara bilo u moskovskom tvorničkom okrugu 90.000 besposlenih radnika.

Kriza životnih namirnica u Rusiji.

Dnevni obrok hljeba 140 grama.
Kb. Lugano, 13. marta.

Petrogradski dopisnik „Corriere della Sera“ javlja, da se kriza životnih namirnica posljednjih dana znatno pogoršala. Oskudica u hljebu i brašnu se naročito osjeća u Petrogradu i Moskvi. Riješeno je, da se uvedu karte na hljeb sa dnevnim brokom od 140 grama. Osim toga se ukidaju putnički vozovi za cio sedmični saobraćaj, da bi se omogućio dovoz životnih namirnica.

Kitaj.

Držanje Kitaja.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“).
Stockholm, 13. marta.

„Rječ“ javlja: Predsjednik kitajske republike primio je predstavnike peking- ske štampe i izjavio je, da on neće da se protivi javnom mišljenju zemlje. Kad narod traži rat, on na to pristaje. Poslanici sporazuma, daju izraz uvjerenju, da će Kitaj sa svim prekinuti s Njemačkom i potpuno se pridružiti sporazumu.

Italija.

Talijani se plaše maršala Conrada.

Kb. Lugano, 13. marta.

„Popolo d' Italia“ donosi jedan članak u kome se maršal barun Conrad Cadorni postavlja kao uzor. U članku se dalje razlaže, kakvo je ogromno djelo barun Conrad stvorio u graničnoj obrani Austro-Ugarske. Majska ofenziva je protivu Italije bila odlično organizovana, sedmicama brižljivo pripremana, te je bila izvedena punim smjerom i snažnom žestinom. Italija se mora pripremiti na mogućnost, da Conrad smatra, da je njegov čas došao. Prema takvom vojskovođji mora Italija staviti na suprot nepregledne smetnje od ljudskog materijala i ratnih sredstava. Doista je Italija za rat žrtvovala milijune ljudi, ali ta talijanska moć nije još nikakva vojska, ona se mora za takvu organizovati.

Turska.

Turska odlikovanja njemačkih državnika.

Kb. Carigrad, 13. marta.

Službeni list javlja, da je njemački državni kancelar Bethmann Hollweg od-

likovan redom Medžidije sa briljantima, a državni tajnik Zimmermann i bivši državni tajnik Jagow ordenom Osmanli sa briljantima. Predjašnji činovnici njemačkog spoljnog ureda dobili su takodje odlikovanja.

Najnovije brzojavne vijesti.

Punoljetnost danskog prijestolonasljednika. Čestitanja Austro-Ugarske.

Kb. Kopenhagen, 13. marta.

Austro-ugarski poslanik pl. S z e c h e n y i primljen je prije podne od kralja u audienciju. Poslanik je u ime Njegovog c. i k. Veličanstva čestitao prijestolonasljedniku povodom njegovog punoljetstva. Kralj je, vidno tronut, blagodaric na ovoj izjavi simpatija, izjavivši, da je dobio i toplu brzojavnu čestitku od Njegovog Veličanstva.

Audiencija njemačkog poslanika.

Kb. Kopenhagen, 13. marta.

Njemački poslanik Brockdorff Rantzau primljen je juče po podne u naročitoj audienciji i predao je u prisustvu kraljevom prijestolonasljedniku povodom njegovog punoljetstva orden crnoga orla.

Iz Hrvatske i Bosne.

Odlikovanje tuzlanskog istočno-pravoslavnog mitropolita.

Njegovo je c. i kr. apostolsko Veličanstvo car i kralj Karlo podijelio Ilarionu Radoniću, istočno-pravoslavlom mitropolitu u Tuzli konturni red Franje Josipa sa zvijezdom.

Grad i okolica.

Opomena.

Kako je 11. o. mj. na ovom mjestu nagovijesteno, dana je prilika srpskim građanima, i to: bivšem ministru Dragutinu Peciću, bivšem poslaniku Žiki Zlatanoviću, industrijalcu Pantu Tavdiću i veletrcu Živanu Bogdanoviću, da se za vrijeme jedne željezničke vožnje iz Beograda u Niš i natrag ličnim posmatranjem uvjere o neispravnosti glasova, koji su bili u zemlji rašireni o tobožnjem narušenju mira i reda u opsegit vojne glave gubernije. Gore spomenuti građani, kojima sigurno niko ne može predbaciti, da rade u našu korist, mogu sada slobodno da o preduzetom ličnom posmatranju daju svakome istinita obavještenja.

Vrijeme u Beogradu.

Poslije lijepog dana, što je bio u nedjelju, sa divnim toplim sunčanim zracima preko cijeloga dana, imali smo ponedjeljak kao dan sa promjenljivom temperaturom i nešto malo sa opet hladnim večerom. Juče je preko cijeloga dana bilo i vjetro, poslije podne vjeter je bio dosta hladan, a u večer se bilo malo umirilo. Vjeter je sa svim isušio zemlju i pošto je proljeće već na pragu, to ćemo vjerovatno imati skoro lijepe proljetnje dane, koje svi tako željno očekujemo.

Kalemijenje boginja u Beogradu.

Na osnovu naredbe c. i k. vojne glavnog gubernije u Srbiji, naredjeno je da se: sva djeca, koja protivu boginja nijesu kalemijenja, dalje ona djeca, kojima se kalemijenje u prošloj 1916. godini nije primilo, i sva ona lica, koja ne mogu uvje-

činstva 1891. god. Bezbrojni dućani elegantnim izlozima općeravaju svacije oko, a velika i industrijalna knjižara Lava Hartmana (Kugli) sa svojim bogatim izlozima knjiga u svim svjetskim jezicima, svjedokom je kulturnog napredka hrvatskoga naroda.

Ako sa llice Frankopanskom ulicom skreneš spram juga, dolaziš do Kazališnog trga, gdje se diže veličanstveni novi hram naše Thalije i na Sveučilišni trg. Novo hrvatsko zemaljsko kazalište dovršeno je 1895. Izgrađeno je u štulu novije renesanse i urešeno bogato sa radovima raznih naših umjetnika, izmedju kojih se ističu radovi slavnoga slikara Bukovca, specijalno pak historički zastor, koji predstavlja preporod hrvatske umjetnosti i jedno je od remek djela kista. Sućelice kazalištu, diže se stara zgrada sveučilišta, nešto niže veličanstvena nova zgrada donjogradske gimnazije izgrađena u stilu renesanse, prozirana i svjetla, udešena po svim pravilima i zahtjevima higijene i pedagogije. Nedaleko je takozvani „Učiteljski dom“ lijepa palača izgrađena poštvoznim darovima hrvatskih učitelja (osnovnih) škola. Tu je i školski muzej, koji nam pokazuje napredak hrvatskog školstva, u dnu pak vidiš veličanstvenu novu zgradu sveučilišne biblioteke. Ta je zgrada po mjezinom spojašnjem i unutarnjem uređenju svakako najluskurioznija gradjevina u cijelom Zagrebu. Osim bezbroja knjiga u svim jezicima i u svim granama ljudskoga znanja i umijeća, ta zgrada ima prostrane salone za učenje, sjajne hodnike urešene svakovrsnim slikama naših najboljih umjetnika, na pročelju pak ima krasnih skulptura i basreljefa

od naših najgenijalnijih vajara. Ta zgrada ne samo što je ured i pomeno grada, već je ujedno neoborivi spomenik i dokaz hrvat. kulture i napredka.

Do sveučilišne biblioteke, širi se bogati „Botanički vrt“, koji osim što služi djacima za nauku prirodopisnih znanosti, obilno i raskošno je snabdjeven svakovrsnom florom, koja u ljeli resi tu ubavu baštu.

Ako pri ulazu u lice skrenemo prvim sokakom na desnu stranu, ulazimo u Bregovitu ulicu, okuda nas parna uspinjača u tren oka podigne u gornji ili starinski grad. Ako je moderan dio grada bogat svakovrsnim modernim ukrasima i smjelin arhitektonskim zgradama, to je gornji grad bogatiji svojim historičkim spomenicima. Tu je može se reći začela hrvatska povijest, tu su se raznucli razni povjesni događaji, koji su odlučno uplivali na opći razvitak hrvatskoga naroda, tu su se nekada sakupljali pjesnici i književnici, da navještaju narodu duh novih vremena, da sa svojim pjesmama oduševlje i podignu, u riječ dake gornji grad bio je ognjište odakle su vrcale varnice preporoda hrvatskoga naroda. Sad izgleda tih i miran, spokojan i šutljiv, poput čovjeka radina i genijalna, koji osjeća da te u potpunom smislu izvršio svoju blagovornu misiju na zemlji. Drevni Markov trg s istoimenom crkvom, umio bi nam pripovijedati cio niz heroičkih i krvavih sredovječnih događaja. Na zapadnoj strani crkve stoji banski dvor, jednostavna poveća kuća bez ikakvog arhitektonskog ukrasa. sućelice je županjska zgrada i s obor- nica renovirana i ponešto modernim stilom uređena; negdje u zakatnom so-

kaku viri porušeno i pocrnjelo pročelje staroga zapuštenog kazališta, koje je od 1834. do 1897. god. razigravalo zagrebačko općinsvo svojim uspjelim produkcijama i gdje se je zapravo i rodila hrvat. dramska i glazbena umjetnost. Tu je sada smješten bogati prirodopisni muzej, a do njega je historička palača grofa Gjura Jelačića. Nedaleko i to baš na Katarinskom trgu, diže se starinska zgrada gornjogradske gimnazije, podignute od Iusovaca u XVII. stoljeću. U susjednoj Opatičkoj ulici nalazi se „Banski stol“, Stol sedmorice“.

„Zemaljsko finacijalno ravnateljstvo“ i lijepa zgrada „Bogoštovlja i nastave“ ukrašena mnogim originalnim slikama i kipovima hrv. najboljih umjetnika. Ponešto niže širi se prekrasno „Strossmayerovo šetalište“ redoslijedom svojih divnih platana, otkuda puče divan pogled na dolnji grad i na plodnu ravnicu Save, tu je Zemaljski ženski licej, a nedaleko diže se ukusna unijska crkva ukrašena lijepim mozaicima u bizantskom stilu. Nad svim tim historičkim gradjevinama diže se ponosan gordi Grič, gdje su se odigrali toliki povjesni događaji i koji je zapravo matica hrvatske stare historije.

Ako niz lijepe izdijelane stube sidješ s Oriča i zaputiš se spram istočne strane, nakon malo pojavi ti se u svom svojem starinskom sjaju veličanstveni Kaptol, to nekadašnje središte kulturnog i historičkog života grada Zagreba. Na južnoj strani uzdiže se visoko na stupu kip Mačke Božje, izrađen od vajara Fernkorna. Pročelje veličanstvene crkve sv. Stjepana, is-

punja te ponosom i adivljenjem, a dva visoka pobočna zvonika, čiji se vrhovi u tanki siljak gube u modro plavilo, nebesko, nekim osobitim osjećajem zadivljenja. Unutrašnjost pak crkve, gradjeva u čistom gotskom slogu, ispunja te nekom čudnom religioznom božastvošću, sve je tu u divnom skladu postavljeno, tako da pravi potpunu harmoniju stila i arhitektonike. Žrtvenici su svi od čistog kararskog mramora, prozori raznobojnim staklama isarani i ispisani bacaju neko čudno ljubičasto svjetlo u unutrašnjost crkve, koje se nekako čudno odražuje u bijelom mramoru. Visoki stupovi, koji podržavaju krov crkve, teški su i impozantni. Ukupni je dakle dojam dubok i trajan. Osim ostalih lijepih slika, s kojima su urešeni žrtvenici, ističe se majstorska novija slika sv. Jeronima od Medovića, koja nam realistički predstavlja svu veličinu znamenitoga crkvenoga oca.

Uz crkvu su nadbiskupski dvorci, na kojima još strše stare kule iz srednjega vijeka, koje nam svjedoče heroičku borbu, koju je Kaptol morao održati za svoj opstanak. Niže nadbiskupskog dvora širi se golem park, koji siže čak do Ribnjaka i svojom hladovinom i raznim umjetnim vodopadima, pruža duši užitak i nasladu.

Ako se s Kaptola električnim tramvajem provozem spram sjevera, za jedno desetak časaka svane nam pred očima u svoj svojoj impozantnosti Mirogoj, mrtvi dom Zagrebcana. Ako je istina, da se kultura jednoga naroda najbolje presudjuje po tome kako umije da čijeni i čuva svoje pokojnike, onda je zaista Zagreb jedan od najkulturnijih gradova, jer je Mirogoj pravi biser

svoje vrste. Kad udješ kroz prostrana vrata, svane ti pred udivljenim vidom divan i ujedno sjetan prizor. Poput klasja na prosijanjoj nivi, vidiš svuda zasaden križ do križa, spomenik do spomenika, humak do humka. Veličanstvene dvostruke arkade sakrivaju ostanke slavnih pokojnika, koji su živili, radili i umrli za domovinu. Tu su slavni ilirci, grob velikog pjesnika Preradovića, tu počiva Stankov Vraz, tu je slavni hrvat. intendant Miletić i na stotine drugih odličnih imena, koji su ostavili duboke tragove u našoj historiji. Usred Mirogoja je grob slavnoga pisca Senoe, zakičen zimzelenom i cvijećem, koje je toliko volio; tu je zajedničko groblje srpanjskih žrtava (1845), tu je na stotinu drugih uspomena i grobova, koje nas podsjećaju na prolaznost ovoga svijeta.

Kad na raskršću Mesničke i Streličke ulice skreneš lijevo, nadješ se najednom između gustog drvoreda platana i breza, jela i omorike. Krivuljaste staze obrasle zimzelanim buse- njem, krasne vile i paviljoni zakičeni cvijećem, dražesni zavijutci, veličanstvena šuma, koja te odasvud aruži sve ti to kazuje, da si stupio u začarani kraj, gdje iščekuješ da se pomoli koja dražesna vila iz naših narodnih pjesama, da te pobratimi i uvede u njezine čarne dveri. To je omiljeni Tuškana c. U gornjem dijelu, nazvan Josipovac, razvio se krasan perivoj, a ovo posljednjih godina podigli su se i mnogobrojni ljetnikovci, tu je zemaljsko sirotište baruna Jelačića.

Ako prosljediš dalje spram sjevera, nadješ se u gustoj hrastovoj šumi, gdje golema stabla svojim zelenim

renjem utvrditi, da su kalemljena, moraju se podvrgnuti kalemljenju.

Kalemljenje se već vrši besplatno od 1. ovog mjeseca u ambulanti opštine grada Beograda, koja se nalazi u Kralj Milanovoj ulici broj 61, svakoga dana između 9 i 12 sati prije podne i traje zaključno do 31. marta.

Skrće se pažnja svima onima licima, koja nijesu ispunila još ovu građansku obavezu i prema sebi i prema društvu, da to u određenom roku bezuslovno izvrše.

Sva ona lica, koja bi se poslije 1. aprila zatekla bez uvjerenja o kalemljenju boginja, kazniće se najstrožije redarstveno i to novčanom kaznom do 300 kruna ili zatvorom do 30 dana.

Javne prodaje.

Po odluci starateljskog suda izložiće se javnoj prodaji zaostavština pok. Avgustine Nikolić na dan 26. marta 1917. u njenome stanu u Resavskoj ulici br. 76. Prodaja će početi u 9 sati prije podne.

Pozivaju se kupci da na ovu prodaju dodju.

Po odluci starateljskog suda izložiće se javnoj prodaji i zaostavština pok. Spasoja Stojčevića na dan 30. marta 1917. u ulici kralja Aleksandra pred kafićem "Mali Balkan". Prodaja će početi u 9 sati prije podne. Pozivaju se kupci da na ovu prodaju dodju.

Vjerenje.

Na 18. ov. mjeseca vjenčaće se u 9 sati prije podne u jevrejskom hramu u Zagrebu rabin ovdašnje jevrejske opštine eškenaskog obrada Ignjac Schlang sa gospođicom Emom Schweizer iz Zagreba.

Brzjavni se šalju: Hotel Palace Croatia, Zagreb.

Utaja.

Dva beogradska građanska lica osuđena su sa 2000, odnosno 1000 kruna novčane globe, što su kupili jednu vreću ukrađenog šećera, o kome se osim toga još utvrdilo da je kriumčarska roba.

Opet pao glavni zgoditak kod banke Kronfeld u Zagrebu.

Pri izvlačenju srećaka razredne lutrije 8. ov. mj. pao je glavni zgoditak od K 200.000 na srećku broj 42.115. Ovaj je loz prodat nekoliko dana ranije iz pomenuete banke, poznate sa svoje sretno ruke, tako da su sada njene mušterije opet došle da velikog zgoditka, pošto je i lane palo K 200.000 na srećku broj 102.360, a nešto prije toga K 400.000 na srećku broj 29.033 i K 400.000 na srećku br. 56.040, koje su bile kupljene u banci Kronfeld.

Jednom dijelu današnjeg izdanja našega lista priložen je prospekt banke Kronfeld u Zagrebu. Upozorujemo svoje čitaoce na taj prospekt.

Kretanje stranaca.

Izvjestaj prijavnog ureda od 13. marta: Prijavljeno 69, ođjavljeno 17, preseljeno 40. U gostionicama prijavljeno 93, ođjavljeno 87, ostalo u gostionicama prijavljenih stranaca 200.

Razne vijesti.

Kada će biti dovršen simplonski tunel?

Dogradnja drugog simplonskog tunela morala se zbog svjetskog rata odgoditi na dulje vrijeme. Prema jednom nedavno objelodanjenom talijanskom izvještaju može se s nekom sigurnošću odrediti, kada će biti drugi simplon-

ski tunel dovršen. Odmah nakon što je buknuo svjetski rat 22. avgusta 1914. po nalogu su talijanskog generalnog stožera radnje na sjevernoj strani tunela bile pōsvema obustavljene, te se radnje nastavile tek dne 7. februara prošle godine. Na južnoj se strani radnje nisu prekinule.

Medjutim, kada se Italija zaratila i stupila u redove zaraćenih vlasii, broj se onih radnika, koji su bili inače zaposleni kod gradnje tunela, bitno promijenio i umjesto deset ili jedanaest hiljada radnika, koji su na svakoj strani tunela prije rata radiili, bilo je samo na raspolaganje 500 radnika. Na taj način brzina rada tako se usporila, da napredak na sjevernoj strani danomice iznosi samo kakovih 6 metara, a na južnoj strani samo 4 metra. Dne 31. jula prošle godine dovršeno je 6200 metara na sjevernoj strani tunela, a na južnoj 7500 metara. Ako se bude istom žurbom radilo, to može sjeverna strana tunela biti dovršena koncem ove godine, dok bi se za svršetak gradnje na južnoj strani morao oduljiti sve do 31. avgusta druge godine.

Zvanične objave.

Gr. br. 271-6. 1917.

Objava.

Starateljski sudija c. i kr. okružnog suda u Valjevu, odjeljenje za građanske sporove, objavljuje, da je Milivoje Tadić, bivši stanovnik u Sarbanima, umro 24. avgusta 1915. bez zavještaja. Pa pošto se nezna mjesto prebivanja Živorada Tadića, kao zakonitog nasljednika, to se objavljuje, da mu je od strane starateljskog suda postavljen za kuratora Milutin Avramović. Rečeni nasljednik se ovim ujedno poziva, da računajući od danas pa za godinu dana treba da izjavi, da li želi činiti upotrebu od svoga prava nasljedstva. U protivnom slučaju provešće se bez njega rasprava o nasljedstvu.

Valjevo, 26. februara 1917.

Sud c. i k. okružnog zapovjedništva, građansko odjeljenje.

OBJAVA.

Sve se više množe slučaj, da potrošači struje c. i k. elektrane u Beogradu nedopušteno ođocnavaju sa plaćanjem računa, koji im se dostavljaju, odnosno isplatom uplatnica poštanskih štedionica, i ako se izravnjanje svih propisanih plaćanja da izvrši najkasnije u roku od osam dana po prijemu računa odnosno poštanskih uplatnica, kako je to opredjeljenima za nabavku struje objavljeno 9. maja 1916. u "Beogradskim Novinama". S toga se naredjuje: U buduće će se svi potrošači struje, koji u roku od osam dana ne polože određene im svote, prijaviti c. i k. redarstvenom zapovjedništvu, koje će ih kazniti novčanom globom od 5 kruna u korist gradske sirotinje, nezavisno od daljih troškova za ezekutivnu naplatu dugujuće svote. Jednovremeno će se svima prijavljenim oduzeti struja. Ova naredba stupa na snagu prvog dana kada bude objavljena. Svi potrošači struje, koji su sa svojim plaćanjem zaostali, hitno se pozivaju, da ako žele da izbjegnju kaznu, koja im predstoji, odmah polože dugujuće svote blagajnici c. i k. elektrane, odnosno da odmah isplate uplatnice poštanskih štedionica. Jednovremeno, sa obzirom na vanredne prilike ukidaju se opredjeljenja za nabavku struje, obnarodovana u "Beo-

gradskim Novinama" 9. maja 1916., za utvrdjene dijelove njihovih brojača uzetih pod kiriju a utvrđuju se sljedeće nove kirije brojača:

I. Za obe vrste svjetlosti (Gleich und Wechselstrom): 120 volta, do zaklj. 5 amp. 6 HW., godišnje K 18.—; 120 volta do zaklj. 10 amp. 12 HW., godišnje K 24.—; 240 volta, do zaklj. 25 amp. 60 HW., godišnje K 30.—; preko 25 amp. 60 HW., godišnje K 36.—.

II. Drehstrom-brojač za svjetlost: 220/110 volta do zaklj. 25 amp. — 6 K. D. A. godišnje K 36.—; 220/110 volta preko 25 amp. — 6 K. D. A. godišnje K 42.—.

III. Gleichstrom-brojač za snagu: 240 volta do zaklj. 10 amp. — 2.4 KW., godišnje K 12.—; 240 volta do zaklj. 30 amp. 7.2 KW. godišnje K 18.—; 240 volta preko 30 amp. 7.2 KW. godišnje K 24.—.

IV. Drehstrom-brojač za snagu i Gleichstrom-brojača za snagu. Ove cijene brojača računaju se od 1. januara 1917.

C. i k. vojna glavna gubernija u Srbiji, odjel 13, br. 3391 od 9. marta 1917.

Poslijednje brzozajvne vijesti.

Izvjestaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 13. marta.

Zapadno bojište:

Južno od Arrasa prešla su engleska odjeljena poslije topničke pripreme u širokoj fronti kod Beaurainsa na napad, koji se izjalovio uz velike neprijateljske gubitke. Na Ancry, između Avre i Oisne, zapadno od Soissons, u Champagnii na obim obalama Maase bila je živahna topnička djelatnost. Sjeverno od Avre prodirale su francuske čete protiv naših položaja, no bile su našom vatrom primorane da se, došavši do pred naše zaprijeke, opet povrate. Južno od Riponta napali su poslije bubnjarske vatre Francuzi opet na naše položaje. U žilavoj obrani održana je pred nadmoćnim silama mnogo osporavana uzvisina 185. Usko ograničeni prostor, koji je zadobio na južnozapadnom obronku, platio je neprijatelj krvavim žrtvama.

Istočno bojište:

Front maršala princa Leopolda bavarskog: Kod jasnog je vidika ležalo više odsječaka pod ruskim topničkim djelovanjem. Naše je topništvo vatra snažno uzvraćalo. Sjeverno od željeznice Zloczow-Tarnopol izvršili su naše napadne čete obazrivo i energično jedno preduzeće, kod kojega su zarobljena 3 časnika i 320 vojnika, a osvojeno 13 mašinskih pušaka. I kod Brzezanya te na Narajowki donijeli su nam naši napadi u ruske linije zarobljenika i plijena.

Na frontu general-pukovnika nadvojvode Josipa i kod vojne skupine maršala pl. Mackensena ostao je položaj kod manjih borbi u prednjim položajima neizmijenjen.

Mačedonsko bojište:

Između ohridskog i prespanskog jezera napali su francuski bataljuni na naše položaje. Odbijeni su. Naše letачke eskadre napale su stanicu Veretok (istočno od Voden) te na nju izbacile bombe, koje su pogodile svoj cilj. Prouzročeni su požari, koji su dugo posmatrani.

Prvi zapovjednik glavnog stana pl. Ludendorff.

Izvjestaj bugarskog glavnog stožera.

Kb. Sofija, 13. februara.

Mačedonsko bojište:

Na zapadnoj obali prespanskog jezera uznapredovalo je više neprijateljskih četa, no bile su odbijene, pretrpjevši velike ubitke. U ovom su okolišu bila krvavo suzbijena još dva noćna neprijateljska napada. Naši su položaji zapadno i sjeverno od Bitolja ležali pod vrlo žestokom topničkom vatrom. U zavijutku Crne Reke živahna topnička djelatnost. Na ostalim frontovima neznatna topnička djelatnost i puščana vatra između naprijed pomaknutih odjeljena. Na cijelom frontu živahna topnička djelatnost na obim stranama. Kod Miletkova oborena je u vazdušnoj borbi jedna engleska letilica.

Rumunjsko bojište:

Istočno od Tulče slaba topnička vatra na obim stranama. Na Seretu su naše čete odbile jedno jako neprijateljsko izvidničko odjeljenje.

Crnomorsko bojište:

Dva su ruska ratna broda bez uspjeha bombardovala našu obalu kod Duran Kulaka.

Nemiri u Rusiji.

(Naročiti brzozajv „Beogradskih Novina“) Berlin, 13. marta.

Iz Malmöa brzozajvljaju: U Petrogradu, Moskvi i Odesi uvedena je neke vrsti vojnička diktatura. Za sigurnost vojničkog kotara Petrograda prizvana je jedna nova kozačka brigada. U Moskvi su sakupljene nove kozačke formacije, a u Odesi naoružana su pojedina pojačana policijska odjeljenja sa mašinskim puškama.

Pogreb grofa Zeppelina.

(Naročiti brzozajv „Beogradskih Novina“) Stuttgart, 13. marta.

Danas je ovdje saranjen grof Zeppelin. Pogrebu je prisustvovao württemberški kraljevski par, državni ministri i generalitet. Car i ostali savezni vladari poslali su svoje zastupnike. Za vrijeme pogreba kružile su nad grobljem letilice i bacale vijence.

Njemački državni kancelar kod čera i kralja Karla.

Kb. Beč, 13. marta.

Njemački državni kancelar pl. Bethmann-Hollweg stiće krajem ove nedjelje na dvodnevni bora-

granjem pružaju ugodan hlad, to je starodrevni Cmorok, koji se spominje još iz davnih vremena zagrebačke prošlosti.

Ako se od Jelačića trga tramwayem odvezemo spram istočne strane preko Jurišićeve, Draškovićeve i starodrevne Vlaške ulice, dolazimo do nove i lijepo uređene i prostrane Maksimirske ceste, koja nas vodi ravno u najljepši zagrebački perivoj, u Maksimir.

Teško je opisati taj čarobni kraj, tu stane pišćevo pero, a priroda, veličanstvena priroda, progovara nježnim uzvišenim i misterioznim glasom, koji je ujedno jeka sveukupnoga čara, koji se u njoj razvija i iz nje izvija. Priroda je zbilja sama zakitila taj divni kraj svim umijećem njezine misteriozne stvaralačke snage, tako da čovjeku nije ništa gotovo ostalo, da dotjeruje i ispravlja. Maksimir je golem park, ali bolje goleme žuma, sa svim čarima i iznenadjenjima, koje podaje čovjeku dječičanstvena priroda. Tu ima ravnice i brežuljaka, širokih puteva i uzanih, vijugastih stazica, ubavih idiličnih predjela, divlje romantike, umiljatih jezera, kitnjastih ostrvica, špilja i uvala, a ma sve što možeš samo poželiti, a nad svom tom prirodnom ljepotom, visoko se dižu drvene grane golemih stabala, poput zelenog krova, iza koje-

gas viri koji odsječak nebeske vedrine. Pri ulazu u taj čarobni prirodni perivoj, uzdignuta su golemo vrata, na vrhu kojih su uklesani zlatnim pismenima stihovi iz Gündeliceva „Osmana“, s kojima taj veliki hrvatski pjesnik veliča dubravu. Tu su u blizini biskupski dvorovi, ljetnikovac naime, gdje su odavna dolazili zagrebački crkveni dostojanstvenici, da u čistoj prirodi proborave neko vrijeme. Treba nam naim znati, da je Maksimir vlasništvo zagrebačke nadbiskupije, kojega je nadbiskup Makso Vrhovac, (otkuda i ime Maksimiru) velikodušno ustupio zagrebačkoj publici na uporabu. I publika to u obilnoj mjeri iskorišćuje. Ljeti, kad onamo sve zazeleni i procvijeta, kad priroda razgali svoja velika krila, tad gotovo čitava zagrebačka publika, osobito svotkom i nedjeljom, hrli u taj začarani kraj, da se naužije zadaha čiste prirode. I tu svak nadje užitka i rasonodjenja.

Sa Maksimira za jedan dobar sat hoda dolaziš u Remete, gdje je samostan Pavlina reda još iz XIII. stoljeća i tu u dane proštenja dolaze Zagrepčani.

Šestine i Gračani dva su romantična prigorska sela, gdje rado zalazi publika, da se naužije prirodnih ljepota tih ubavih krajeva. U Šestinama podignut je i spomenik nad grobom

zaslužnog hrvatskog otadžbenika dra Ante Starčevića, djelo našega Rendića.

Cesto zalaze Zagrepčani i u tako zvanu Zagrebačku gornu, koju je uredilo Hrv. planinarsko društvo i učinilo ugodnim boravištem posjetioca. Tu su drevni Medvedgrad, Kraljičin zdenac, Lonjska pećina.

Medvedgrad je u historiji poznat kao branić protiv varvarskih Tatara, a najbolje pak iz romana slavnoga Seneca, koji ga je divno opisao u njegovim neumrlim djelima. Kraljičin zdenac je ribnjak za pastuve i lugarnice. Taj ubavi kraj leži u dubokom zatišju u zagrljaju visoke žune a do njega je izvor gorskog potoka Kraljevca.

Lonjska pećina je divlji kraj, u kojemu je priroda en miniature ostavila tragove svoje raskoši. Tu ćeš naići na uvale, doline, klance, strme kose, tvrde i oštre pećine, neizmjeran broj hladnih vrela, potočića, strmih litica i t. d. i t. d. Divlja se romantika javlja u svom svojem privlačivom slaju.

Vrh Sljemena, nedaleko od Lonjske pećine, hrv. planinarsko društvo podiglo je 1889. god. piramidu, visoku 12 m, otkuda je divan pogled na Zagreb i njegovu romantičnu okolicu. Stojeći kod piramide gledajući i na

Podsusjedina Samobor i na sve što ti dopire oku, srce ti se razira u grudima, a duša ti raste od zadovoljstva. Pašeš jedan veliki dio „Ijefe naše domovine“ i osjećaš se ponosan, da si živo udo ove zemlje, koja je rodila tolike junake i pjesnike, koja se kroz vijekove borila za svjetlo i istinu i koja je toliko puta spasila evropsku civilizaciju od rasula i propasti. I dok na sve to pomišljaš, leti ti požudan pogled daleko tamo do Zagreba grada, gdje buktu život, gdje se natječu međusobno ljudi u radu i djelovanju za blagostanje i napredak svoga naroda, gdje cvjetaju obrti i trgovina, gdje se visoko krili duh kulture i civilizacije, gdje u jednu riječ sve radi intelektualno i materijalno za sveopći napredak svoje domovine Hrvatske, i tu ti nehotice dolaze na misao zanosni Senoini stihovi:

Zagreb-grade, naša glavo, Zagreb-grade, štite naš, Zagreb-grade, naša slavo, Kao sunce ti nam sjaš, Budi velik Jak kō čelik [Tisuc l'josa slavan stoj! Tko ti kliko nebi: Slava, slava tebi Zagreb-grade divni moj!

vak u Beč, da se predstavi Njegovom Veličanstvu caru i kralju, te da uzvrati posjet austro-ugarskom ministru spoljnih poslova, grofu Czerninu.

Poziv na pretplatu!

Od 1. marta počela je nova pretplata.

Umoljavamo, da istu biagovremeno obnovite, da u dostavljanju naših novina ne bi nastalo prekidanje.

Pri obnavljanju pretplate, upozoruje se na nove cene, koje su sledeće:

Mjesečna pretplata

u Beogradu i u krajevima zaposjednutim od c. i kr. četa za vojnu i etapnu poštu K 2.— u Beogradu sa dostavom u kuću 2.50 u Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji 2.60 u ostalim krajevima Austro-ugarske monarhije 3.— u inostranstvu 4.50

Kod plaćanja imade se tačna adresa čitko navesti.

Kod preselivanja a naročito kod promjene poljne pošte, nužno je, da se osim tačne nove adrese takodje i predjašnja adresa navede.

Administracija

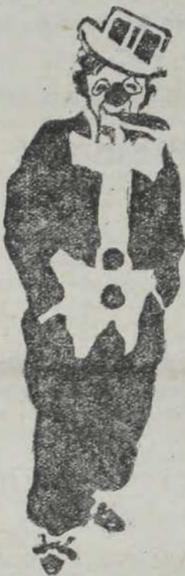
„BEOGRADSKIH NOVINA“, Et. pošta Beograd.

BEOGRADSKI ORFEUM

(predje BOULEVARD).

== Ulaz iz Knez Miletiće ulice. ==

Počevši od 16. marta 1917. svakodnevno: SENZACIONI POČETNI PROGRAM:

Dvojica Camillosa telepatiska predstava iz cir-kusa Bekelova. — Camillosi znaju sve! Camillosi će sve pogoditi! Od Camillosa se ne može ništa sakriti!

Sestre Wilsonove akrobatske igračice

Tom i Jack Američki lakrdijaši iz „Glavno-gradskog orfeuma“.

Hilda Erneu glavna igračica c. k. dvorske opere u Beču.

Sestre Endersove A-tletske aktivi sa peštan skog „Steinhartovog-orfeuma“.

Bácsky Sándor omiljeni peštanski komičar sa svojim repertoarom.

Mich Zlatković Njemačko-hrvatska pšhetka, bivša članica Zagrebačkog pozorišta.

Netić Natalija mjadarska pjevačica.

Cene mesta su: Loža (4 osobe) 16:80 i 12:80; Sedište u loži 5:20, Sedište orkestar 4, parket 3, parter 2, Galerija 1—2 red 1.50, 3—5 reda 1.

Predstava za vojsku (Nedeljom i petkom) po podne: Loža (4 osobe) 4; Sedište orkestar 1. Sva ostala mesta 50 hellera.

Prethodna prodaja karata od 10. marta na dnevnoj biagajni orfeuma, hotel „Opera“, od 9—12 prije podne i od 2—7 po podne.

HALI PODLISTAK.

„Hrvatska Njiva“.

Primili smo 1. broj „Hrvatske Njive“, sedmične revije za kulturna i socijalna pitanja, politiku i narodnu privredu, nauku, umjetnost i književnost sa ovim sadržajem: Naš zadatak; Edo Marković: Rat i privreda; Naša politika; Di-scobolo: Matične knjige za mladež; Nj-kias: Inteligencija i narod; dr. Fran Buba-nović: Pavao Ehrlich i Ilija Mečnik-ko; dr. D. Prohaska: Gogolj u hr-vatskom prijevodu; Politicus: Adresa saborske većine; Smotra: Autonomija zemalja u Austriji; F. W. Foerster: Politi-ka; Socijalni život; Narodna privreda; Od uredništva i uprave; Listak: Milan Pu-gelj: Sveta Gruda. — List je tehnički li-pjeo izveden, a naslovnu je stranu napisao prof. Tomislav Krizman. — „Hrvatska Njiva“ izlazi svake subote. Godišnja pretpal-ta iznosi K 30.—. Na pol i četvrt godine srazmjerno. Mjesečna pretplata K 2.50. Po-jedini broj 70 hel. Dobiva se u svim knji-žarama i boljim trafikama, te u upravi „Hrvatske Njive“, Zagreb, Nikolićeva ul br. 8.

Mi ćemo se na bogatu sadržinu ovog novog lista još posebice osvrnuti.

Mali Oglasi

PRIMAJU SE:
Knez Mihailova ulica 38.

Ljekarska pomoć.

ZUBNI-ATELJE
J. SIDVERCA

Dipl. Dentista
Beograd

Kralj Milan ul. 57

specijalista za izradu vještača zuba u zlatu i u kucuku od 8 kruna na više sa trogodišnjom garancijom po najboljoj američkoj metodi. Vrši opravke i prepravke. Cijene umjerene. Prima od 8-12 i 2-6. 29203-1

Kupovine i prodaje

Ugalj za loženje peći u manjim i većim količinama može se dobiti Kralja Milana ulica br. 51. 29595-2

Pod zakup 2 prazna zemljišta za sejanje: jedan u vinogradu više Careve Čuprije, a drugi u ulici Miloš Pocerac. Za uslove upitati u Miloš Veiki 52. 29670-2

Oglase čitko pisati, jer se time izbjegavaju štamparske pogreške.

Stanovi.

Izdaje se elegantan stan sa četiri sobe, predsobljem, kuhnjom, špajzom i električnim osvjetljenjem. Na samom Cvetnom trgu. Gimnazijska ulica broj 27. Upitati u istoj kući, drugi sprat levo. 29689g-4

Nestali

Ko zna gdje se nalaze djeca Stojana Andoselića, molim se da javi firmi Kojić i Vuković, Knez Mihailova 31. Beograd. 29677-6

LIVNICA METALA

RADIONICA ZA OPRAVKU MAŠINA
VLAST: MIRA K. DJORDJEVIĆ
BEGRAD, HAJDUK VELIKOV VENAC 9.

Magjarska Eskontna i Mjenjačka Banka
(Ungarische Escompte und Wechsler Bank)

Budapest.

Glavnica Kr. 65,000.000 Reserve Kr. 16,000.000

otvorila je u Beogradu u ulici Kneza Mihaila br. 32

Ekspozituru

u svrhu obavljanja trgovačkih i bankarskih poslova u Srbiji.

Za savetnika ekspoziture uzela je gospodina **Kostu J. Popovića**, direktora srpske Narodne Banke, koji se je primio toga položaja u interesu snabdevanja zemlje robom.

On će od srpskih trgovaca primiti porudžbine robe i davace im sva obavještenja o uvozu i izvozu robe.

Ekspozitura će vršiti ovdje i sve isplate iz Švajcarske posretstvom Švajcarskog Kreditnog Zavoda (Schweizerische Kreditanstalt) Zürich i njegovih filijala na drugim mjestima Švajcarske, i to po najpovoljnijem dnevnom kursu i sa umjerenom provizijom.

OTVOREN

HOTEL „KREMIĆ“

Donja ulica br. 45., Beograd - Sava.

OTVOREN

† Stevan Malenović
penzionar i advokat

preminuo je 7-20. februara u dubokoj svojoj starosti posle dugog bolovanja.

Srodnike i prijatelje izveštava 29648

Jagodina, 8.-III.-1917. Ožalošćena porodica.

Izveštavamo srodnike i prijatelje, da ćemo davati svome milom i nikad ne zaboravljenom

† Milanu D. Zdravkoviću
trgovcu ovd.

četrdeseto-dnevni pomen, u petak 16/3. marta 1917 g. u 11 časova u Sabornoj crkvi.

Beograd, Marta 1917. god.

Ožalošćeni:
Mati, Aleksandra; braća: Ljubomir, Djordje, Tanasije, Aleksandar i Siniša; sestre: Jelisaveta, Olga i Danica. 29642

Mojoj dragoj kćeri i miloj seji

† Julijani Delini
udovi poč. Nikole Delina apotekara

davaćemo šesto-mesečni pomen, u petak 3.-16. marta o. god. u 10 čas. pre podne, u Vaznesenskoj crkvi.

Nesrećni otac, Lazar Perčinlić, neutješna sestra, Mila Perčinlić. 29662

Izveštavamo srodnike i prijatelje, drugarice i drugove našeg milog sina

† Svete - Svetislava Antića

da ćemo mu davati godišnji pomen u crkvi svetog Marka u 10 i po časova u subotu 17. ovog mjeseca.

Tužni i neutješni roditelji: Mila i Gligorije Antić i brat Jovan. 29676

Smirno ranjena srca javljamo srodnicima i prijateljima da je naša jedina uzdanica, naš ponos, jedin sin i brat

† Ljubomir - Ljupče
učbenik gimnazije

ispustio svoju plemenitu dušu u najljepšem cvetu svoje mladosti u devetnaestoj godini, posle tromesečnog bolovanja, a nas ostavi neutješne, da za njime večno tugujemo. Stan: Zorina ulica 77.

II.13.-III. 1917. god.
Beograd.

Teško ucveljeni:
roditelji: Mileva i Radisav Maudić, sestra Ruža, tetka i ostala rodbina. 29689

Naša dobra mati, odnosno sestra

† MILEVA G. RADOVANOVIC
rodj. Nenadović

preminula je sinoć u 9 časova uveče, naprasno.

Beograd, 12.-III.-1917.
Skopljanska 20.

Ožalošćeni:
kćeri: Sofija Nik. Ranojevića, Ljuba G. Radovanovića, braća: Djoka i Nikola Nenadović i ostala rodbina. 29667

Naša mila mati - majka

† Natalija - Nata

preminula je 19. jula a sahranjena 20. jula 1916 god.

Naš dragi i mili otac

† Miloš Stanimirović
mesar i trgovac

pohita za milom nam majkom Natalijom i umre 18. oktobra a sahranjen 19. oktobra 1916. godine.

Valjevo. 29643

Ožalošćeni:
deca, sinovi: Vojislav, Petar i Borivoje; kćeri: Mileva, Olga i Cana. Materina familija: sestra Lina iz Loznice i Stana; tetka Dara Lazarević iz Loznice. Očeva familija: brat Jovan Stanimirović; sinovice: Dragana, Milena, Katarina i Radmila.

Jovan Premović
Zeneva, Case 3545 MB.

dostavlja:

4332. **Matija Baškalović**, delovodja opštine Ivanovačke, Gornji Milanovac. — Tvoja braća Milić Dragić i moj brat Milutin zdravi su. Tvoj izvještaj sam dobio. Javljajte se češće istim putem o svima našima. Vladimirić Mirić.

4333. **Karlu Čehu**, javlja sin Dragutin, da je zdravo kod Milana. Molim, da pošaljete Milanovoj majci novac i da joj redovno šaljete. Milan je zdrav. Nemamo nikakvih vijesti od vas.

4334. **Jellsaveti Vučetić**, Niš. Ja sam sa Milunom i Dragutinom zdrav. Novac redovno šaljem. Javite, gdje je Mara. — Milan.

4335. **Pauli Joksić**, Beograd, Oficirski Dom. Piši mojim u Nišu i Knjaževcu. Dragutin je zdrav, javi mi istim putem. Milan.

4336. **Milki ženi Milana Petrovića**, trgovca, Čačak. Ja i Milutin, Svetomir Cvijović, Dušan Popović, Veljko Antonijević zdravo smo. Javite se ovim putem, kako ste svi, a ja sam u Vojnoj Zadrugi u Solunu. Pozdrav svima, Milan Petrović.

4337. **Jeli M. Ratarac**, Baštin. Tvoj oglaš i tri karte silno nas obradovaše. Novac šaljem redovno. Danas poslaoh preko Milije Pavlovića, Palanka. Javi koliko si svega dobila. Javljaj se kartama meni, oglasom za novac izvesti. Dr. Ničota, Zarija i Branko zdravi, za ostalo naknadno. Mara i Zora dobiće novac. O Seki, djeci, sebi, Dari, Mari i svima piši. Je su li porasli Lala i Aca? Grlimo vas, otac i ja, tvoj Mika.

4338. **Vasiliji Mihajla Simića**, Užice. Draga majko! Do danas smo dobili tri originalne karte od tebe i 1. januara 1917. dobio sam ja osam originalnih karata od tetke Kate, pisate 8. novembra. Mi smo svi zdravi, javi nam, da li djeca idu u školu, da li treba novac i da li radiš sa radnjom? Zdravo su Tiho Rakić, Ljubiša Josifović, Borisav, Dragi, Milenko Marković i ostali. Momčilo Simić.

4339. **Jeleni Antićki**, Daničićeva ulica 25. Grantovac, Beograd. Pera, Dragoslav, Mileva i ja zdravo smo u Solunu. — Boška vidjamo, zdravo je. Izvesti mogla tašta u Jagodini o nama, što se ne javljaju? Za Maru svršicu. Pozdrav svima. — Obradović, računospitač.

4340. **Milici M. Mitrovićki**, učiteljici, Banja Koviljača. Izvesti me na poštu broj 8., koliko si novaca do sada primila, jer ti ja redovno šaljem, javi mi za tvoju i moju familiju. Aca je umro, šta je sa Milanom. Sve pozdravlja vaš Milan Mitrović, narednik.

4341. **Nataliji Miličević**, Beogradska 70. Beograd. Nato, molim te izvesti me, šta je sa Ružom i djecom. Ja i Sreta zdravi smo. Javi mi se preko „Beogradske Novine“. Sve vas pozdravlja vaš, Branko Bogdanović.

4342. **Daniel Z. Gajića**, Čumić, Krajevac. Tvoje oglaš kao i karte primio sam, javi mi koliko si primila novaca, ja ti redovno šaljem novac. Ja sam zdrav, sve vas pozdravlja vaš, Zlota Gajić, poručnik.

4343. **Manojlu Stefanoviću**, kafedžiji,

Valjevo. Zdravo sam, što i vama od Boga želimo. Vaš oglaš pročitao sam, iz koga sam vidio, da ste zdravi i da je Zora kod vas. Dobio sam tvoje dve i jednu Zorinu kartu, koje su me mnogo obradovale. Za kapetana Obrada raspitaću i kad budem saznao izvještaju vas preko „Beogradske Novine“. Zori sam i Jeli poslao novaca. Javi, jesu li primile. Sve vas pozdravlja vaš Dragoljub.

4344. **Sretenu Mladenoviću**, trgovcu, Aleksinac. Ja sam zdrav. Izvesti me odmah, gdje su sada moja djeca Ljubodrag, Milanče i Vidica, pošto je Draga umrla, uzmi moju djecu i čuvaj ih, troška uredno šaljem, o prijemu odgovorite. Vukosavl i Milevi slaću troška koliko mogu. Bora je u Francuskoj, troška mu šaljem. Vaš Tihomir Marić.

4345. **Milevi Milošević**, činovnik opštine beogradske. Molim vas, izvestite gdje se nalazi moja sestra Ljubica s djecom. Nju izvestite, da sam s braćom zdrav i želimo, da nam se javi. Mileta Radović, potporučnik broj 999. Solun.

4346. **Božidar Savić** iz Potočca, javlja svojoj porodici da je zdrav. Neka se jave preko novina oglasom.

4347. **Nikoli Kneževiću** trgovcu, Krajevo. Poštovani oče! Mnogo su nas obradovali Dragine karte. Ne brinite za nas, jer smo zdravi i bez oskudice. Zdravi su: Ljubiša, Sveta, Uroš Božinović, Ljubivoje Nikolić, Vojo Todorčić, Mićo Zvrčanin, Petar i Živan Bunjak, Cale, Rašo, Mija i Dragan Švapčić, Mileje Milosavljević, Mihajlo Kovanović, Damjan Račić, Rako Marković, Čedomir Vojinović, Ignjat Jovanović, Kosta Rakić, Kosta Djordjević, Rade Miličević. Javljajte se češće. Mnogo vas pozdravlja sinovi, Boka, Stevo i Božo.

4348. **Kosari M. Micić**, Kraljevo. — Tvoje dvije karte i Lepinu jako me obradovaše, kada ste zdravo. Kum Filip i Mija, Krsman, Jovan Vuković, Veljko Tomić Milan Milutinović, Leonida, Jovan, Zogo, Spasoje, Radomir Lišanin zdravi su. Ja sam zdravo piši češće, djeca, majku i tebe mnogo pozdravlja i vole Uroš.

4349. **Nataliji Arandjelović**, Obrenovac. Dobio sam 4 karte i jako se obradovao, zdrav sam, čuvaj sebe, djecu i majku, novac šaljem redovno, zdrav je Miloš i Blaža, Dragiša i Ljubiša Vujić, Marinko Matić, javljaj se češće, Milovan.

4350. **DRAGUTIN RANKOVIĆ**, upravnik por. odeljenja izvještava svoju ženu Daru, da je zdrav i pita je gdje se nalazi kako bi joj poslao novac. Odgovor preko „Beogradske Novine“.

4351. **KOSI Z. SAVE STOJANOVIĆA**, Čačak, Radečki 71. Zdrav sam: Do sada sam ti poslao oko 1200 kruna. Javi koliko si dosad novaca primila, a djecu izlubi u mjesto mene. Tebe, djecu i ostale u kući pozdravlja tvoj Sava.

4352. **STOJANU SIMIĆU**, krojaču, Beograd, Sveta i ja dočekasmo zdravo praznike. Njemu piši na br. 8; a meni na br. 333. Javi, da li si primio dvije pošiljke novaca i koliko. Za Stefi ne znam ništa, prijatelj Miku pomažem, za njegovog brata doznao sam, da je umro. Javi za Selimira i sve ukućane po imenu, da li su dobro. Javi mi za kumove i čika Miloša. Prijatelj

Vlajko je zdrav. Pozdrav svima rođacima. Steva Simić.

4353. **MIJAILU IGNJATOVIĆU**, Gor. Banjani. — Gor. Milanovac. Ja sam zdrav. Od vas nemam nikakav izvještaj. Novac sam slao. Izvesti me o prijemu. Pozdravlja Jakov i Dragoljub.

4354. **DANICU Č. ACIMOVIĆA**, Krajevo, Draga Dano, tvoje tri karte jako me obradovaše. Srećan sam, što ste zdravi i ja sam i svi naši. Tesko mi je, što oskudjivate u novcu. Šaljem redovno gotovo sve do sada oko 1300 kruna. Ocu i čiki poslaće se, sve sam učinio odmah. Pišem, ali mi se inače javljamo, za nas nebrinite. Pišite češće kako su djeca, mali Vitoš ide li, kako je naš stari Dano. Tebe, djecu i sve naše nebrojeću pozdravlja i ljubi tvoj Čeda.

4355. **JELI MIRČETE MILETIĆA**, Užice. Saznah posredno o ocu. 4. novembra poslao mu 50 kruna i javih mu se nekoliko puta. Tebi se često javljam, no nema odgovora. Znam za vaš oglaš upućen tiki. Poslao sam ti 22. decembra 50 kruna, a danas 5.-I. 100 kruna. Zdrav sam sa svima našima. Javi se. Sve grli i ljubi Vladača.

4356. **NIKOLI V. ILIĆU**, predsjedniku opštine Užice. Dragi oče! Saznah iz Vaše 4 karte o Bori i Dušanu, a o Veljku ne javljate ništa. Molim vas, da me izvestite šta je stvarno sa njim. Grli vas sin Milan Ilić.

4357. **ZORI I. TODOROVIĆEVOJ**, Obilićev Venac 46, Beograd, Draga Zoro! Za mene ne brinite, zdrav sam i tako isto i Lula, Dušan, čika Milorad i ostali. Novac šaljem redovno. Obrati se gdjici Sari za 100-150 kruna, pisao mi je gospodin Adanja i odobrio. Javljaj se što češće, ali ne na staru adresu, nego na redakciju „Pravde“. Do sada sam poslao tati tri pošiljke, a poslednju na tvoju adresu. Znaj, da samo na vas mislim i volim vas sve. Tvoj Saša Zlatković, član narodnog pozorišta.

4358. **ALEKSANDRU ŽIVIĆU** iz Mihajlovca. Sinovi Živan i Dušan zdravo su.

4359. **MILICA VASIČKA**, Čačak. Ja sam zdravo, za mene ne brinite. Dvije sam vaše karte primio i fotografiju poslao. Zdravi su: Petar, Ognjan, Baba Radin Boža, Ljubčica Raško, Kiprijan i braća Vidojević. Sve vas pozdravlja vaš Mladen.

4360. **DANICA JAKOVA ČIRIĆA**, opančara, Natalince. Zdrav sam i ne brini za mene, kao i za vašu braću i zetove, svi su zdravo, i kum je zdrav. Niste mi se javili do danas. Javljajte se često preko Zeneve. Sve pozdravlja Jakov.

4361. **BOSILJKA LUKOVIĆ**, Beograd. Ja sam zdrav, tako isto i Steva i Miloš. Do danas ne dobih izvještaj o vama. Izvesti me preko Zeneve o svima mojim, kao i o mojim sestrama, koje su u Pečarevcu i Petrovcu. Pozdravlja šve Ješa Djukić, potporučnik.

4362. **PERSIDI NIKOLE STOJKOVIĆA**, Poerska ulica broj 25, Sabac. Primio sam po novoj godini od tebe još četiri karte i jednu od Sofije. Mi smo zdravi svi. Novac šaljem kao i Milorad. Poslao sam sliku. Pošljite i vi vašu. Nikola.

4363. **DINKI S. MILOSEVIĆKI**, Beograd. Svi smo zdravi, ja u Solunu. Novac šaljem svakog mjeseca, sad za januar, pozdravi sve, djecu izlubi. Grli te Sina.

4364. **ZORKI AVRAMOVIĆKI**, Beograd. Tvoja bolest utukla me je. Molim liječi se. Sve prodaj i zaduži se, samo lijeka nadji. Idi lekarima. Djeca su položila maturu. Za djake javiće, kad saznam gdje su. Kosanin muž ne javlja mi se. Svi smo zdravi i sve pozdravljam, a najviše tvoj Boža.

4365. **EMI ROZELT**, Beograd, Deligradska ulica 23. Tvoj izvještaj u „Beogradske Novine“ srdačno me je obradovalo, da ste svi zdravi na domu kao i ja. Da vas prijatelji ne posjećuju ne čudim se, i zato svi složno održavajte dom, Novac poslao sam vam. Javljaj se zet Ljuba. Mnogo vas sviju pozdravlja gl'ri vaš F. Rozelt, poručnik.

4366. **STOJANU RACIĆU**, Beograd, Grobljanska 4. Javite ovim putem, šta je sa Ljubicom i djecom, još ništa o njima ne znam. Pozdrav. Mihailo Bojanovski, željezničar, Solun.

4367. **JELI TH. SMLJKOVIĆ**, Prijepolje. Tvoj oglaš upućen J. Premoviću, i tvoju kartu pisanu na Malu Gospojinu dobio sam na Božić što me jako obradovalo. Novac šaljem redovno. Pera Glarić, Filip Životić i Koja Bogdanović umrli, a ostali Prijepoljci zdravo. Ja Sina i Milan zdravi i sve vas pozdravljam. Javljajte se češće preko novina i kartom o zdravlju, dobivenom novcu i kartama. Tihomir.

4368. **RUŽICU PLJACKOVIĆ**, Čačak. Ja sam zdrav, novac ti šaljem redovno. Javi mi, jesi li primila, a i o zdravlju, o svima vama. Pozdravlja vas vaš Steva.

4369. **CAJI TODOROVIĆKI**, učiteljici. Izvesti me odmah kako ste! Primaš li redovno novac. Kako je u očevoj kući. Pošlji mi tvoju i dečiju sliku preko tetke Ješe. Javljaj se češće. Našima, tebi i djeci topao pozdrav od Ilije. Rođjaci nam ovamo dobro.

4370. **DRAGOMIR VUKOVIĆ**, sekretar kasicnog suda javlja ženi Danici Vuković u Prokuplje, da je zdrav. Šaljao je novac. Traži izvještaj o zdravlju djece i prijemu novca u 2000 dinara.

4371. **SVETOLIKU POPOVIĆU**, načelniku u penziji, Vrnjd. Pročitao sam tvoj oglaš od novembra. Mi smo zdravo. Jova je dobio definju sliku. Kako ste ti? Javite koliko ste novca primili? Pozdrav Dušan. Javite se na obaveštajni Biro u Solunu.

4372. **RISTA MIHAJLOVIĆ**, kafedžija, Beograd. Primio sam tvoj izvještaj. Hvala zdravi smo. Ja, Jovan Ivanović, Mika Nikolić, Nedeljko Stefanović, Čedomir Arsić, Milivoje Tašić, Radojko Radosavljević, Budimir Rašović, učitelj, Živko Jovičić. Neka mi se koji jave preko Zeneve. Milan Mladenović iz Barajeva.

4373. **MARIJA DJ. CVETKOVIĆ**, nastavnica, Valjevo. Zdrav sam. Poslao sam ti novac, a ti ne javljaš o prijemu. Samo prvi tvoj oglaš imam. Surakovu adresu dozna ču i javiti. Javljaj češće o svom zdravlju i djetetu. Mnogo pozdravlja Djordje, profesor.

4374. **JULI DJORDJIA VUKOVIĆA**, Kraljevo-Vrdila. Tvoje tri karte primih. Žet je dobio fotografiju dečiju. Mi smo zdravo. Poslao sam vam preko Bugarića i Bull novac o prijemu odgovorite. Dragoljub naš iže ovamo. Railca

je zdravo. Je li tamo Vojislav. Gdje su Dobrica i Djordje. Sta radi pop Stevo? Jestroviću poslaće se od primanja njegovog i Simi Aćimoviću. Pazi na sebe i čuvaj svoje i dečije zdravlje. Pozdravlja sve. Tvoj Djordje.

4375. **MILEVI STOJANOVIĆKI**, Beograd. Draga majko! Ja sam sad zdravo u Solunu. Bratislav je zdrav. Novac šaljem redovno mjesечно, javi kartom koliko ste suma do sada primili. Sta je sa tobom, Mikom, Jelom, Ružom i djecom, i kako u opšte živite. Sve vas pozdravlja vaš Miloje.

4376. **SIMKI RISTIĆ**, Beograd. Draga majko i sestro! Ja sam zdrav u Solunu. Pare sam poslao i javite, jeste li zdravi. Ja sam bio bolestan pet meseci. Da li je Hristina živa. Sve vas pozdravlja Mita.

4377. **OLGI ANASTASIJEVIĆKI**, Niš. Zdrav sam, javi jeste li svi zdravi, jesi li dobio novac. Pozdravlja vas sve Vladimir.

4378. **KOJADINU KARADŽIĆU**, bakalimu, Beograd. Do danas nemam nikakvih vesti o roditeljima. Molim te striče izvesti me o njima, gde se sada nalaze. Ostali su u selu Kralji kod Andrejevice. Odgovori ovim putem ili kartom preko Obaveštajnog Biroa. Ja sam zdrav Vuk, adresa stara.

4379. **MIRKO P. RADOJEVIĆ** iz Drenaca u srezi Jablaničkom, izveštava svoje, da je zdrav s Radulem Bajićem, Mitrom Braunovićem, Svetozarem Tripkovićem, Djurcom Perovićem, Ljubomirovom Badnjarem. Novac je poslao ženi Milosavi preko Jovana Graovčanke iz Leskovca. Molim za izvještaj o prijemu novca preko Zeneve.

4380. **STANIMIRU GRBIĆU**, Donja Toplica, Mionica valjevska. Dobili smo tvoje karte, zdravi smo. Mile učitelj pomaže nas novčano; pomaži i ti i Gaja njegove tamo u svakom pogledu. S pozdravom Bogosav, Jovan, Svetislav i Mile učitelj.

4381. **SOFIJI PALETASEVIĆ**, Poerska 25, Sabac. Dobio sam tvoju kartu preko Nikole. Zdrav sam. Na starom mestu. Poslao sam ti novaca. Javi za oca i ostale. Piši preko Nikole, Milorad.

4382. **Miki Trifunac**, Aleksinac. Izvestite Katu i Daru, da su svi naši zdravi, sem Ješe, za koga je Mita javio. Novac šaljem redovno preko vas. Javite, da li ga dobijate. Pozdrav, Mili. Stanković.

4383. **Stanki Petrašinovićki**, Čačak. Zdravo sam. Od vas dobio sam pet karti. Novac sam vam poslao osam puta. Javljajte se češće. Moj brat Taško umro. Vaš Milutin Petrašinović.

4384. **Radi D. Mirić**, Birčaninova ulica 33. Beograd. Ja i Milutin zdravi smo. Po jednu tvoju i Jokinu kartu primili smo. Piši i javljaj za celu familiju. Vaš Vladimir Mirić.

4385. **Jeli M. Ratarac**, Baštin. Zima me baca u brigu. Zato odmah javi koliko si primila novaca. Voja danas poslala Mari novac, svi smo zdravo. Pop Matini zdravi, izvesti za sve njine. Srećni smo kad se javljate. Uvijek piši o Seki, djeci Dari, i vama. Šalji i karte. Grlim vas, Mika.

(Nastavit će se.)